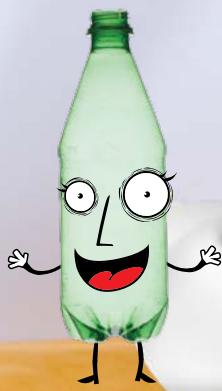

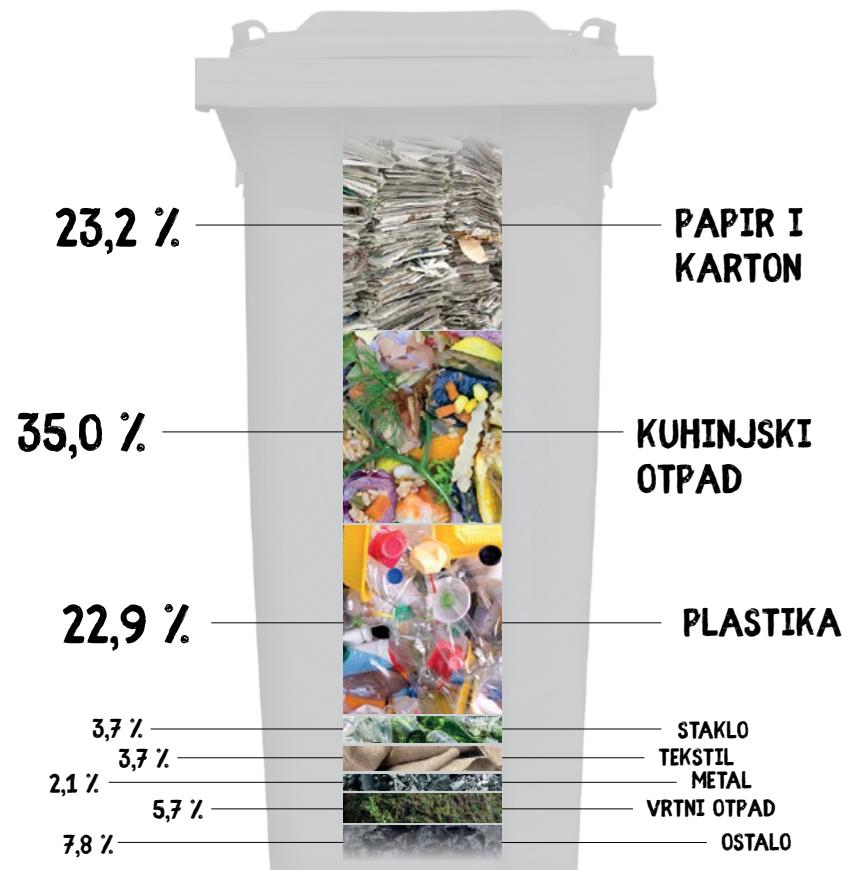
MOJE DOBRE NAVIKE ZA LJEPŠU NAŠU

Europska unija
Zajedno do fondova EU

Za ljepšu našu!

Ovako izgleda prosječna kanta za otpatke.
Promijenimo to!

Izvor: HAOP

Mijenjajmo svoje navike!

Smanujmo količinu otpada, stvari ponovno upotrebljavajmo kada je to moguće, a onaj otpad koji nastane reciklirajmo te tako čuvajmo okoliš, štedimo energiju i resurse!

416 kg

prosek količine otpada
koju svaki građanin
proizvede u godinu dana

Čist okoliš naša je odgovornost i obaveza, a naša je dužnost pobrinuti se za otpad koji proizvedemo. Otpad odbačen u okoliš može onečistiti okoliš tako narušiti kvalitetu života. Umjesto toga, otpad se može koristiti kao vrijedna sировина.

Izvor: HAOP, Izvješće o komunalnom otpadu za 2017. godinu

Europska unija
Zajedno do fondova EU

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Evropske unije

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

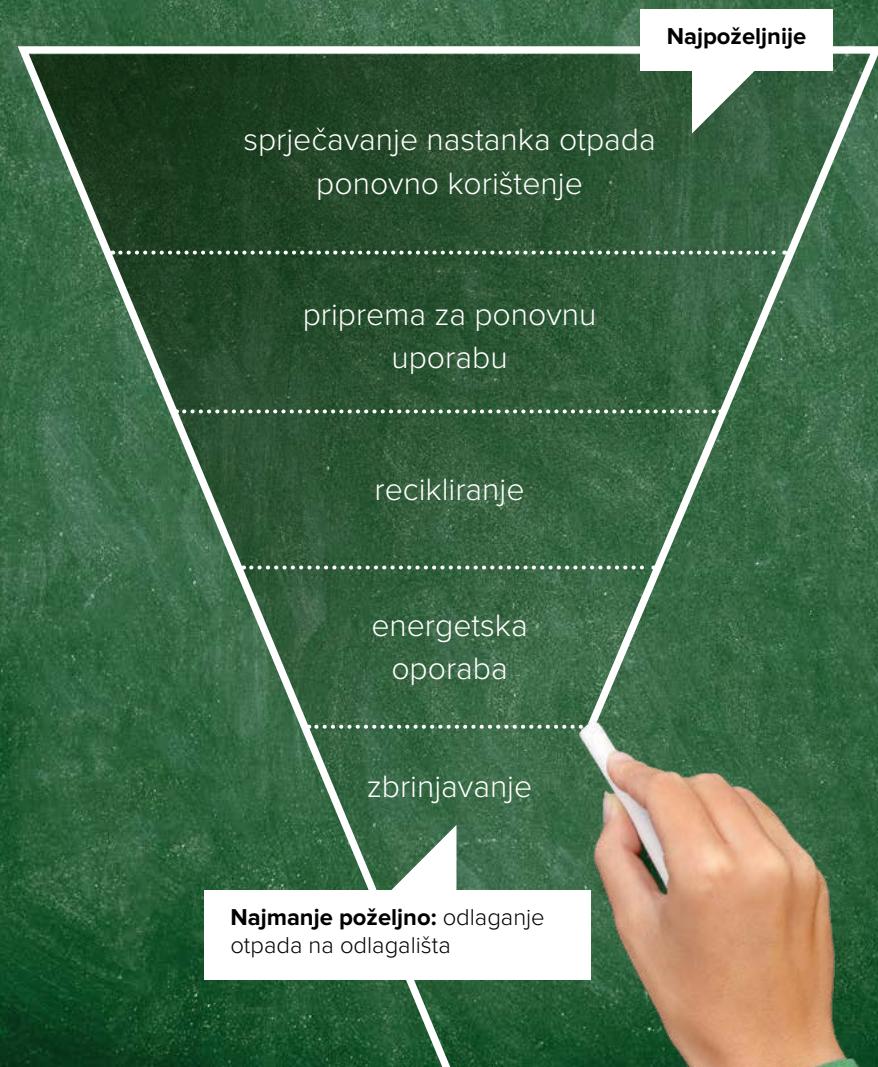

Cirkularna ekonomija

EUROPA JE KONTINENT NAJSIROMAŠNIJIM SIROVINAMA KOJE SU OSNOVA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ. ZBOG TOGA ŠTO SU OGRANIČENE, SIROVINE SU I SKUPE. ISTOVREMENO, DOSTUPNE SU U OTPADU. ŽELIMO IH I MORAMO PONOVNO ISKORISTITI TE VRATITI GOSPODARSTVU.

Red prvenstva gospodarenja otpadom

Spriječimo nastanak otpada

Kupujte proizvode u rinfuzi

Birajte veće pakiranje umjesto nekoliko manjih

Upotrebljavajte punjive baterije

Koristite platnene torbe ili vrećice za višekratnu upotrebu

Ponovno upotrijebimo predmete

Pronadite stvarima novu namjenu

Popravite što je neispravno

Obnovite stari namještaj

Zabavite se

Odvojimo otpad

Jeste li znali da se staklo može beskonačno reciklirati,
da za **1 tonu** papira treba posjeći **24 stabla**,
a da se od plastike mogu izrađivati odjevni predmeti,
igračke, nova ambalaža?

U odnosu na običnu proizvodnju papira, recikliranje smanjuje zagađenje vode za **35 %** i zagađenje zraka za **74 %**. List papira moguće je reciklirati četiri do šest puta prije nego što se potpuno raspadne.

Recikliranjem stakla štedimo prirodne sirovine! Upotrebom tone starog stakla uštedjeli smo **700 kg** pjeska, **200 kg** kalcita i **200 kg** sode te čak **30 tona** nafte! **Staklo se može beskonačno reciklirati i ponovno koristiti!**

Recikliranjem plastike čuvamo i štitimo prirodne sirovine (naftu, zemni plin) koji se upotrebljavaju u njezinoj proizvodnji te tako pomažemo očuvanju okoliša.

Recikliranjem metala štedimo rudače kao vrijedne prirodne sirovine, a smanjuje se i količina otpada na odlagalištima te se tako čuva okoliš. Aluminij i čelik recikliranjem ne gube svoja karakteristična svojstva. Bez obzira na to koliko se puta recikliraju, ostaju jaki i izdržljivi.

Zašto reciklirati staklo?

Recikliranjem jedne staklene boce uštedjet ćemo energiju potrebnu žarući od **60 W** da svijetli **4 sata**, računajući da radi **30 minuta**, a televizoru **20 minuta**.

Ako u proizvodnji koristimo stare staklene boce i posude, kilogram stakla proizvest ćemo s **20 litara** manje vode i **1,4 kW** manje električne energije, a emisija stakleničkih plinova bit će manja za **25 %**!

Recikliranje stakla štedimo prirodne sirovine! Upotrebom tone starog stakla uštedjeli smo **700 kg** pjeska, **200 kg** kalcita i **200 kg** sode te čak **30 tona** nafte!

Zaprimanje ambalaže u sustav povratne naknade mora organizirati svaka trgovina koja prodaje piće, a čija je površina veća od **200m²**.

Staklo je vrijedan ambalažni materijal i njegova je primjena iznimno rasprostranjena u industriji hrane i pića.

Birajte staklenu ambalažu jer je:

- ▶ potpuno nepropusna i tako ne utječe svježinu proizvoda koji se njoj nalazi
- ▶ prirodna i nezapaljiva
- ▶ ne otapa se u vodi, a istovremeno je otporna na koroziju.

Kako reciklirati staklo?

PAPIRNATE
NALJEPNICE
NA AMBALAŽI
NE MORATE
SKIDATI.

POVRATNA
NAKNADA
50 1p

ODSTRANITE
SVE METALNE
POKLOPCE ILI
ČEPOVE BOCA.

STAKLENKE I
BOCE ISPERITE
VODOM KAKO SE
NE BI STVORILI
NEUGODNI MIRISI.

Postupite sa stakлом na pravi način:

- ▶ Staklenu ambalažu od pića veću od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po boci.
- ▶ Staklenu ambalažu odložite u spremnik za staklo.
- ▶ Staklo predajte u reciklažno dvorište: staklenu ambalažu od pića, ostalu staklenu ambalažu, staklene predmete.

Staklo se može beskonačno reciklirati
i ponovo koristiti!

Zašto reciklirati papir?

List papira moguće je reciklirati četiri do šest puta prije nego što se potpuno raspadne.

U odnosu na običnu proizvodnju papira, recikliranje smanjuje zagađenje vode za **35 %** i zagađenje zraka za **74 %**.

Recikliranjem papira čuvamo šume!

Papir se izrađuje od mreža tankih vlakana iz biljaka, najviše od drveća, ali ga je moguće izraditi i od slame ili šećerne trske.

Kako reciklirati papir?

1. U SPREMNIKE ZA PAPIR ODLOŽITE NOVINSKI I UREDSKI PAPIR, ČASOPISE, KATALOGE, LETKE, BILJEŽNICE TE PAPIRNATU I KARTONSKU AMBALAZU.
2. PRI ODLAGANJU STAROG PAPIRA I KARTONA IZNIMNO JE VAŽNO DA U ISTE SPREMNIKE ZA PAPIR NE UBACUJETE DRUGE NEODGOVARAJUĆE VRSTE OTPADA.
3. METALIZIRANI I PLASTIFICIRANI PAPIR NE OSTAVLJAJTE U SPREMNICIMA JER SE NE MOŽE RECIKLIRATI.

Usporedi i razmisli

ZA PROIZVODNJU
1 TONE PAPIRA
POTREBNO JE:

- 24 stabla
- 200 000 litara vode
- 4600 kWh energije

ZA PROIZVODNJU
**1 TONE RECIKLIRANOG
PAPIRA** POTREBNO JE:

- Niti jedno stablo
- 160 litara vode
- 2400 kWh energije

Postupite s papirom na pravi način:

- Odložite odvojeno sakupljeni papir u spremnik za papir.
- Odnesite odvojeno sakupljeni papir u reciklažno dvorište.

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje papira, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

Papir se industrijski proizvodi u Hrvatskoj od **1827.** godine. Papir u današnjem obliku nastao je u Kini oko **105.** godine i njegova je proizvodnja dugo bila strogo čuvana tajna.

Zašto reciklirati plastiku?

Kako reciklirati plastiku?

**ZA AMBALAŽU
OD PIĆA VEĆU
OD 0,2 LITRE
MOŽETE DOBITI
0,5KN POVATNE
NAKNADE.**

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje plastike, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

**NE KORISTITE
JEDNOKRATNE
PLASTIČNE VREĆICE
ZA KUPOVINU.
PONESITE SVOJU
VREĆICU ZA
VISEKRATNO
KORIŠTENJE, TORBU
ILI KOŠARU.**

**OSTALE
PLASTIČNE
PREDMETE
ODNESITE U
RECIKLAŽNO
DVORIŠTE.**

**POVATNA
NAKNADE
501p**

Postupite s plastikom na pravi način:

- ▶ Plastičnu ambalažu od pića veću od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po boci.
- ▶ Plastičnu ambalažu odložite u spremnik za plastiku.
- ▶ Plastiku predajte u reciklažno dvorište: plastičnu ambalažu od pića, ostalu plastičnu ambalažu (sredstva za čišćenje, šamponi i sl.), plastične igračke i duge predmete.

Plastiku je **1856.** izumio Britanac Alexander Parkes.

Zašto reciklirati plastiku?

U **72%** uzoraka pitke
vode u Europi pronađene
su mikročestice plastike.*
*orbmedia.org

Mikroplastiku čine
manji dijelovi plastičnog
materijala, obično manji
od **5mm**.

Ako se nastavi dosadašnji trend, do
2050. godine bi u morima moglo
biti više plastike nego riba (u kg).**
**www.ellenmacarthurfoundation.org

Svaki stanovnik EU-a
godišnje iskoristi gotovo
200 plastičnih vrećica.

Godišnja proizvodnja
plastike porasla je
sa 1,5 mil tona 1950.
godine na 322 mil
tona 2015. godine

U morima se nalazi 31 trilijun
čestica mikroplastike, 500
puta više nego što je zvijezda
u našoj galaksiji. (UN)

Smanjimo korištenje plastičnih vrećica i jednokratne plastike

Lagana je, jeftina, sveprisutna i ne možemo živjeti bez nje. Plastika je fantastična – no ima i ozbiljne nedostatke.

Plastika u okolišu Plastika je izrazito trajna pa se u prirodi akumulira i štetno utječe na ekosustave o kojima ovisimo. U oceanima se plastika raspada na fragmente koji ulaze u hranidbeni lanac. Mikroplastiku jede plankton, plankton jedu ribe, a ribe – mi.

Izvor: IP-13-1017

10 najčešće pronađenih plastičnih predmeta na europskim plažama

Izvor: na temelju izvješća JRC-a

NE ZABORAVI ME!

Kad ideš u kupovinu, ne zaboravi ponijeti
svoju vrećicu, torbu ili košaru. Tako ćeš
uštedjeti i smanjiti broj plastičnih vrećica
koje završe u okolišu.

Zašto reciklirati metal?

Recikliranjem proizvoda od aluminija i čelika štedimo do **95 %** energije potrebne za proizvodnju novih proizvoda iz sirovina.

Recikliranjem metala štedimo rudače kao vrijedne prirodne resurse, a smanjuje se i količina otpada na odlagalištima te se tako čuva okoliš.

Aluminij i čelik recikliranjem ne gube svoja karakteristična svojstva. Bez obzira na to koliko se puta recikliraju, ostaju jaki i izdržljivi.

Recikliranjem limenke uštedi se energija potrebna za dva sata rada računala.

Od **500** recikliranih limenki može se izraditi bicikl.

Metalii se proizvode od rudača koje spadaju u neobnovljive izvore energije. U kućanstvima čelik i aluminij čine najveći dio metalnog otpada.

Kako reciklirati metal?

**KONZERVE ISPERITE I
POKLOPAC OSTAVITE
UNUTRA.**

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje metala, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

**LIMENKE OD
PIĆA PRIJE
ODLAGANJA
OPERITE I U
NJIH STAVITE
POKLOPAC.**

**POVRATNA
NAKNADA
501p**

Postupite s metalom na pravi način:

- Limenke od pića veće od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po limenci.
 - Metalnu ambalažu odložite u spremnik za metal.
 - Metalnu ambalažu predajte u reciklažno dvorište.
- **Metalne proizvode možete predati trgovcu sekundarnim sirovinama i za to kao fizička osoba možete dobiti do 1.400 kuna u jednom mjesecu, ovisno o količini i vrsti metala.**

Čelik je jedan od najrecikliranihijih materijala na svijetu.

Aluminij je otkriven početkom 19. stoljeća, a tad je njegova cijena bila veća od cijene zlata. Dvije trećine ikad proizvedenog aluminija još uvijek su u uporabi. Potrebno je samo šest tjedana da bi se aluminijска limenka reciklirala i ponovno našla u trgovini kao ambalaža za novi proizvod.

Zašto reciklirati tekstil?

Ponovnim iskorištavanjem tekstila smanjuje se količina otpada na odlagalištima.

Ponovnom upotrebotom tekstila štede se energija i voda te se smanjuje količina pesticida koji se primjenjuju u proizvodnji novih sirovina.

Stara odjeća može se upotrijebiti za izradu krpa za domaćinstvo, punjenja za madrace i slično.

90 % tekstilnog otpada može biti ponovno upotrijebljeno, uporabljeno i reciklirano.

Tekstilni otpad

Većina **tekstilnog otpada** potječe iz domaćinstava, no tekstilni se otpad pojavljuje i u procesima tvorničke proizvodnje vlakana i odjeće. Oboje imaju velik potencijal za ponovnu upotrebu ili recikliranje.

Recikliranje odjeće, obuće i ostalog tekstila jednostavnije je i dostupnije jer su spremnici za tekstil dostupni u trgovinama. Tekstilni otpad sada možete predati u svaku trgovinu veću od **400 m²** koja prodaje tekstil.

Kako reciklirati tekstil?

1. korak
ODJEĆU, OBUĆU I DRUGE TEKSTILNE PREDMETE ODVOJITE OD OSTALIH STVARI ZA RECIKLIRANJE I STAVITE U PLASTIČNU VREĆU KOJU POTOM ZATVORITE.

TEKSTIL I OBUĆU KOJA JE UPOTREBLJIVA MOŽETE PREDATI U CENTRE ZA PONOVNU UPORABU

2. korak
ODLOŽITE TEKSTIL U ZA TO PREDVIĐENE KONTEJNERE NA NAJBLIŽEM ZELENOM OTOKU ILI PREDAJTE U RECIKLAŽNO DVORIŠTE.

Ne odlažite u spremnik mokru i pljesnivu odjeću ili obuću.

Kako sprječiti nastanak otpada od hrane i uštediti?

1.

U KUPOVINU KRENITE PLANOM I POPISOM

Ispolnirajte obroke za cijeli tjedan: provjerite namirnice koje već imate, a potom napravite popis preostalih potrebnih namirница koji ponesete sa sobom u kupnju. Ne kupujte kada ste gladni, jer ćete u tom slučaju kupiti više nego što vam je potrebno. Kupujte voće i povrće koje nije unaprijed pakirano. Tako možete kupiti upravo onoliko koliko trebate i nećete stvarati otpad.

NAPRAVITE PLAN ZA SVAKI DAN!

MALO SAM STAR, AL NISAM ZA BACIT!

2.

PROVJERITE DATUME

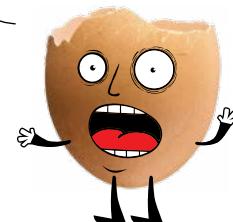
Ako određene namirnice s kratkim rokom trajanja ne namjeravate iskoristiti odmah, radite potražite one s dužim rokom trajanja ili ih kupite kada vam budu potrebne. Vodite računa o značenju oznaka datuma: "upotrijebiti do" znači da je hrana sigurna za konzumiranje do navedenog datuma, dok "najbolje upotrijebiti do" označava datum do kojeg proizvod zadržava očekivanu kvalitetu, a siguran je za uporabu i određeno vrijeme nakon navedenog datuma ako se koristi i skladišti u skladu s uputama.

3.

VODITE RAČUNA O KUĆNOM BUDŽETU

Ako kupujete namirnice u prevelikim količinama i bez plana, veća je vjerojatnost da će dio završiti kao otpad. Ne bacajte hranu olako – rasipanje hrane znači rasipanje novca.

KAD SI NA SVE LOVAC, BACAŠ HRANU PA TAKO I NOVAC!

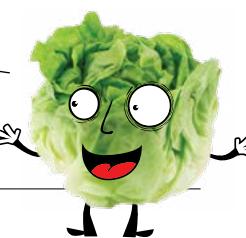

4.

PRAVILNO ODRŽAVAJTE HLADNJAK

Provjerite brtve i temperaturu hladnjaka. Da bi hrana duže ostala svježa, treba je pohraniti na temperaturi od 1 do 5 °C.

NE VENEM ZBOG LJUBAVI, NEGO VRATA HLADNJAKA PUŠTAJU...

5.

DAJTE PREDNOST STAKLU

Kad god je moguće, dajte prednost kupovini staklene ambalaže – staklo se može bez rizika ponovno koristiti jer ne gubi svoja svojstva i lako se čisti, a može se i u potpunosti reciklirati. Staklene boce ili posude možete neograničeno koristiti kao ambalažu ili ih lako kreativno iskoristiti u druge svrhe.

STAKLO ŽIVI VJEĆNO!

6.

UPUTE SU VAŽNE

Pohranjujte hrana u skladu s uputama navedenima na pakiranju.

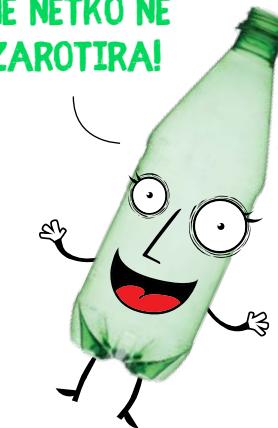

7.

ROTIRAJTE NAMIRNICE

Kupljene namirnice raspoređite u stražnji dio hladnjaka ili ormara, a proizvode koji su tamo već neko vrijeme prebacite sprjeda. Tako se smanjuje mogućnost da ćete u pretincima za čuvanje hrane naći na pokvarene proizvode ili one kojima je istekao rok trajanja.

NEMAM MIRA DOK ME NETKO NE ZAROTIRA!

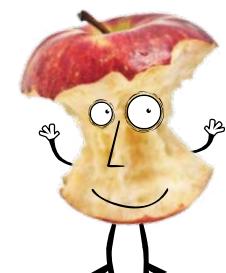

8.

POSLUŽIĆE MANJE, DA NE BACATE VIŠE

Poslužujte manje količine hrane pri čemu se podrazumijeva da svatko može uzeti dodatnu porciju.

SRČIKA ME BOLI KAD VIDIM KOLIKO SE HRANE BACA...

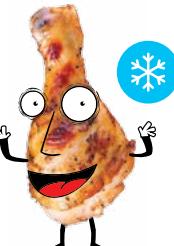
9.

SPREMITE ZA KASNIJE

Hranu i namirnice koje ostanu nakon pripreme obroka spremite u hladnjak ili zamrznite. Tako spremljenu hranu iskoristite za neki od sljedećih obroka ili kao sastojak u pripremi novog jela.

TKO ČITA, DO DUĆANA SVAKI ČAS NE SKITA.

ČUJ – AKO ĆU VIŠAK POSTATI – SUTRA SAM DOBAR U SALATI!

Kompostirajmo

Što je kompost?

Kompostiranje je prirodni proces mikrobiološke razgradnje organskog dijela otpada i događa se svugdje oko nas.

Kompost je produkt biološke razgradnje biootpada koji služi kao koristan dodatak tlu.

Što kompostirati?

Ostatke od voća i povrća, ljsuske od jaja, listove salate, ljsuske od krumpira, lišće, suho granje, uvelo cvijeće, otpalo voće, talog od kave, vrećice od čaja, piljevinu, koru drveta, slamu...

Što ne kompostirati?

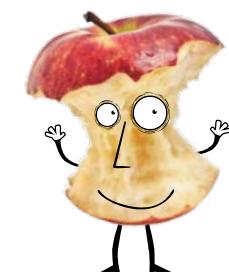
Kuhane, tekuće ostatke hrane, ostatke mesa i ribe, pepeo, novinski papir i časopise u boji, ulje, mast, obojeno i lakirano drvo, mlječne proizvode, prerađevine...

Korak po korak do komposta

- ▶ Na dno kompostera posložiti neusitnjene grančice zbog osiguravanja protočnosti zraka, a potom lišće, sijeno i drvenasti usitnjeni materijal poput piljevine.
 - ▶ Prekriti tankim slojem zemlje ili komposta.
 - ▶ Na to stavljati kuhinjski otpad za kompostiranje i povremeno ga promiješati.
 - ▶ Kompostnu hrpu zaštititi od sunca, vjetra i kiše poklopcem ili drugim pokrovom.

Koliko do prvoga komposta?

- ▶ Procesi u kompostu traju 6 do 12 mjeseci. Tako dobivenim kompostom možemo obogatiti tlo u vrtu, voćnjaku, vinogradu, travnjacima ili cvijeće u cvjetnim posudama.

Glomazni otpad

- 1 oštećene predmete pokušajte obnoviti, popraviti, uljepšati i ponovno koristiti ili pokloniti onima kojima je to potrebno

- 2 predajte ga u centre za ponovnu uporabu, gdje će ga preuređiti i pripremiti za daljnje korištenje

- 3 besplatno ga odložite u posebne spremnike koje će osigurati vaše komunalno poduzeće

- 4 naručite odvoz prema unaprijed definiranim uvjetima

Baterije i akumulatori

- 1 besplatno ga odložite u reciklažno dvorište

- 2 besplatno ih predajte u trgovinu koja prodaje baterije i/ili akumulatore ili baterije odložite u spremnike za baterije koji su postavljeni na brojnim javnim prostorima

- 3 besplatno ih predajte serviseru prilikom popravka uređaja koji sadrži prijenosnu bateriju ili akumulator

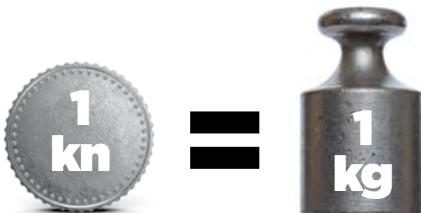

- 4 besplatno ih predajte sakupljaču koji ima ugovor s Fondom za zaštitu okoliša (*popis sakupljača* možete pronaći na www.fzoeu.hr)

Otpadna vozila

1. otpadno vozilo predajte ovlaštenom sakupljaču
(popis sakupljača i upute kako predati vozilo pronađite na www.fzoeu.hr)

Pri preuzimanju vozila koje ima sve sastavne dijelove (obavezno karoseriju i motor) sakupljač će isplatiti naknadu od 1 kn po kilogramu vozila.

Otpadne gume

1. besplatno ih odložite u reciklažno dvorište

2. besplatno ih predajte vulkanizeru pri zamjeni guma

3. besplatno ih predajte ovlaštenom sakupljaču (popis možete pronaći na www.fzoeu.hr)

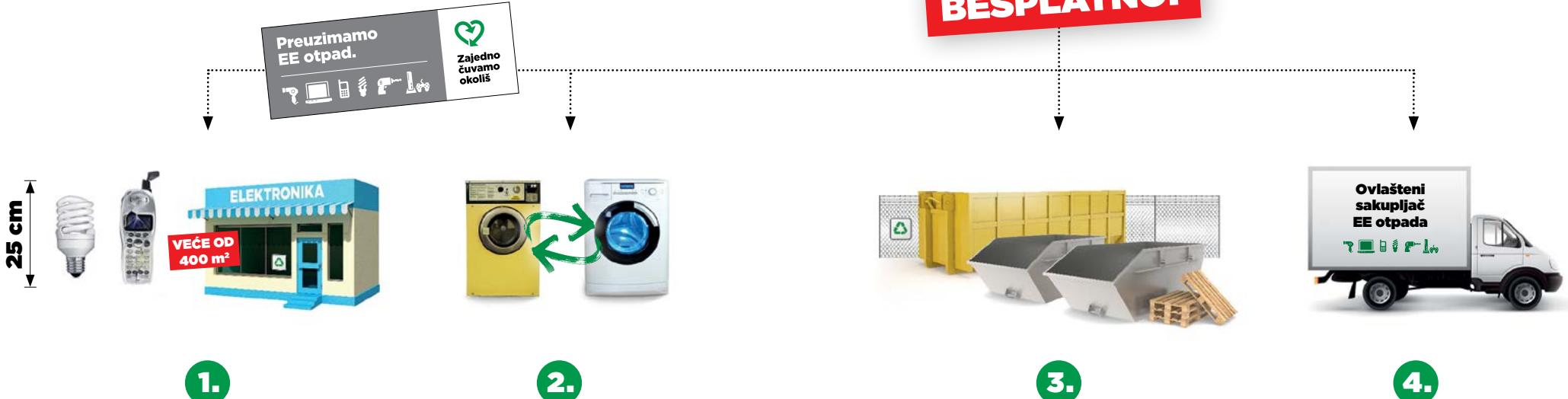
EE otpad

Što s električnim i elektroničkim uređajima koji vam više ne trebaju?

Pobrinite se za svoje stare električne i elektroničke uređaje na jedan od četiri pravilna načina:

BESPLATNO!

Uređaje veličine do 25 cm
besplatno predajte u trgovini s oznakom
Preuzimamo EE otpad
bez obveze kupnje

Veće uređaje besplatno predajte
u trgovini kada kupujete nove

Besplatno ih predajte
u reciklažno dvorište

Besplatno dogovorite odvoz s
ovlaštenim sakupljačem.
Popis sakupljača nalazi se na
www.fzoeu.hr

**STARE ŽARULJE MOŽETE PREDATI
U SVAKOJ TRGOVINI KOJA
PRODAJE ŽARULJE.**

**EE UREĐAJ MOŽETE PREDATI
I SERVISERU AKO GA ON NIJE
U MOGUĆNOSTI POPRAVITI.**

Za ljepšu našu!

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, Radnička 80, Zagreb, tel. 01 5391 800, www.fzoeu.hr

Za više informacija o EU fondovima posjetite www.strukturnifondovi.hr

Europska unija
Zajedno do fondova EU

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Evropske unije

Operativni program
**KONKURENTNOST
I KOHEZIJA**

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

FOND ZA ŽITUTU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST